HISTORIA 1. ZAKRES TREŚCI I KRYTERIA OCENIANIA Zakres rozszerzony

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

Ryszard Kulesza i Krzysztof Kowalewski. Zrozumieć przeszłość 1. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Zakres rozszerzony, Nowa Era, Warszawa 2022 (nr dopuszczenia 642/1/2022).

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania:

Robert Śniegocki, Zrozumieć przeszłość. Program nauczania historii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era 2024.

Treści nauczania w klasie pierwszej.

I. Historia jako nauka. Uczeń:

1) definiuje podstawowe pojęcia (prehistoria, historia, historiografia, źródło historyczne);

2) przedstawia periodyzację dziejów powszechnych i ojczystych.

II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Uczeń:

1) wyjaśnia konsekwencje wprowadzenia rolnictwa, hodowli i przejścia do osiadłego trybu życia;

2) wymienia najważniejsze cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu (Sumerowie, Babilon, Egipt, Persja)

oraz przedstawia ich wkład w kulturowe dziedzictwo ludzkości;

3) omawia najważniejsze etapy w starożytnych dziejach narodu żydowskiego.

4) charakteryzuje organizację państw i strukturę społeczeństw w cywilizacjach starożytnego Bliskiego Wschodu;

4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu;

III. Świat starożytnych Greków. Uczeń:

1) porównuje geograficzne uwarunkowania narodzin cywilizacji starożytnego Wschodu i starożytnej Grecji;

2) charakteryzuje kolonizację grecką w basenie Morza Śródziemnego i Czarnego w odniesieniu do zasięgu oraz konsekwencji kulturowych, politycznych i gospodarczych;

3) porównuje organizację społeczeństwa Aten i Sparty oraz formy ustrojowe greckich polis;

4) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa;

5) charakteryzuje kulturowe i polityczne konsekwencje wojen grecko-perskich oraz podbojów Aleksandra Macedońskiego;

6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Greków w dziedzinie filozofii, teorii społecznych, literatury i sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w kulturę europejską.

7) wyjaśnia specyfikę kultury hellenistycznej oraz charakteryzuje założenia edukacji klasycznej i ideał paidei.

IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:

1) omawia początki Rzymu;

1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne (w tym problem niewolnictwa) w państwie rzymskim doby republiki oraz cesarstwa, z uwzględnieniem roli Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta;

3) omawia charakter ekspansji rzymskiej i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego;

4) wyjaśnia przyczyny kryzysu i upadku republiki rzymskiej;

5) charakteryzuje etapy ekspansji rzymskiej;

6) wyjaśnia pojęcia obywatela i obywatelstwa w polis ateńskiej i republikańskim Rzymie oraz wyjaśnia recepcję antycznego pojęcia obywatela w późniejszych epokach.

7) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim;

8) charakteryzuje kulturowe znaczenie chrześcijaństwa;

9) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku państwa rzymskiego;

10) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian i ich wkład w kulturę europejską.

V. Bizancjum i świat islamu. Uczeń:

1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie i charakteryzuje jego osiągnięcia w zakresie kultury;

2) wyjaśnia genezę islamu i charakteryzuje główne zasady tej religii;

3) przedstawia główne kierunki ekspansji arabskiej;

4) opisuje charakterystyczne cechy kultury arabskiej i rozpoznaje jej najważniejsze osiągnięcia;

5) charakteryzuje etapy ekspansji Arabów i ocenia ich politykę wobec ludności podbitej;

6) wyjaśnia wzajemne wpływy cywilizacji islamskiej, łacińskiej i bizantyjskiej.

VI. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:

1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków, ze szczególnym uwzględnieniem polityki Karola Wielkiego;

2) charakteryzuje ideę odnowienia cesarstwa rzymskiego na przykładzie jej realizacji przez państwo Karolingów oraz Ottonów;

3) ocenia znaczenie renesansu karolińskiego dla rozwoju kultury europejskiej;

4) opisuje proces tworzenia się państw w Europie, z uwzględnieniem ich chrystianizacji;

5) charakteryzuje Słowiańszczyznę we wczesnym średniowieczu;

6) opisuje proces powstawania pierwszych państw w Europie Środkowo-Wschodniej.

VII. Europa w okresie krucjat. Uczeń:

1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny, a także charakter rywalizacji papiestwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą;

2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty oraz przedstawia ich skutki.

3) charakteryzuje istotę i przebieg reformy Kościoła w X i XI w. (reformy gregoriańskie);

4) wyjaśnia związek między reformami gregoriańskimi a powstaniem etosu rycerskiego i ruchem krucjatowym;

5) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie.

VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Uczeń:

1) charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym;

2) opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w..

3) opisuje formy produkcji i handlu w średniowieczu;

4) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast, z uwzględnieniem miejskich republik kupieckich;

5) wyjaśnia rolę zmian klimatycznych dla przemian gospodarczych w średniowiecznej Europie.

IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji, z uwzględnieniem roli Mieszka I i Bolesława Chrobrego;

2) wyjaśnia znaczenie organizacji kościelnej dla funkcjonowania państwa wczesnopiastowskiego;

3) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w.;

4) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego;

5) dokonuje bilansu panowania władców piastowskich (do 1138 r.).

X. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Uczeń:

1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego;

2) przedstawia nowe zagrożenia zewnętrzne (Marchia Brandenburska, Zakon Krzyżacki, Mongołowie);

3) opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno-kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim;

4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła;

5) charakteryzuje zasady kolonizacji na prawie niemieckim;

6) charakteryzuje przebieg walk o tron senioralny w kontekście postanowień tzw. testamentu Bolesława Krzywoustego;

7) charakteryzuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce.

XI. Europa późnego średniowiecza. Uczeń:

1) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu;

2) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyjskiego i ekspansji tureckiej dla Europy;

3) wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza;

4) charakteryzuje kryzysy polityczne, społeczne i religijne późnego średniowiecza;

5) wyjaśnia proces powstawania monarchii stanowych w Europie.

XII. Polska w XIV–XV w. Uczeń:

1) opisuje proces zjednoczeniowy i rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.;

2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich;

3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.;

4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;

5) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów;

6) rozpoznaje polityczne i kulturowe znaczenie ekspansji wschodniej podjętej w okresie panowania ostatniego Piasta na polskim tronie;

7) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa;

8) charakteryzuje i wyjaśnia znaczenie polskiej szkoły prawa międzynarodowego z XV w.;

9) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.;

10) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w.

XIII. Kultura średniowiecza. Uczeń:

1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecza, wskazując na wyjątkową rolę chrześcijaństwa;

2) rozpoznaje dokonania okresu średniowiecza w dziedzinie kultury, z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza;

3) określa znaczenie chrześcijaństwa w obrządku łacińskim dla rozwoju kultury polskiej;

4) charakteryzuje sztukę romańską i gotycką;

5) opisuje rolę uniwersytetów i ich organizację oraz wyjaśnia przyczyny trwałości idei uniwersyteckiej;

6) charakteryzuje znaczenie scholastyki dla rozwoju teologii, filozofii i nauk przyrodniczych;

7) charakteryzuje przemiany życia religijnego w okresie średniowiecza; w tym rolę franciszkanów i dominikanów.

Formy pozyskiwania informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych uczniów

I. Informację o poziomie opanowania materiału i umiejętności budowy narracji historycznej uczący pozyskuje w formie:

1) **sprawdzian** (przygotowanie z większej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **3**); oceny pozytywne z tej formy są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej,

2) **kartkówka** (przygotowanie z krótkiej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **2**);

2) **odpowiedź ustna** (umiejętność budowy ustnej wypowiedzi, waga oceny **2**),

II. Informację o poziomie innych umiejętności przewidzianych podstawą programową uczący pozyskuje także w formie:

1) **zadanie domowe** (umiejętność formułowania samodzielnych wniosków i ocen, waga oceny **1**),

2) **ćwiczenia praktyczne** (umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, waga oceny **1**)

III. Informację o poziomie aktywności i zainteresowania przedmiotem, uczący pozyskuje w formie ocen:

1) **referaty, prezentacje** (umiejętność pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich i publicznej prezentacji, waga oceny **1**),

2) **aktywność na lekcji** (rozmowy, krótkie dyskusje, waga oceny **1**),

3) **aktywność pozalekcyjna** (udział w konkursach, olimpiadach, realizacje projektów, waga oceny **2**), aktywność jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

I. Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

1) nie opanował materiału określonego w podstawie programowej i wykazuje luki w wiadomościach trudne do uzupełnienia,

2) nie potrafi zbudować żadnej narracji historycznej,

3) nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań,

4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach, odznacza się brakiem chęci do nauki.

II. Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

1) wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić,

2) buduje krótką narrację historyczną;

3) odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym,

4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych.

III. Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

1) wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna,

2) buduje krótką narrację historyczną, selekcjonuje podstawowe fakty, ale słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe,

3) poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła,

4) jest mało aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

1) ma niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne,

2) dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego,

3) poprawnie rozwiązuje zadania, analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach, przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,

4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

V. Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

1) opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem,

2) buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,

3) wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne,

4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

VI. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

1) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,

2) buduje złożoną i problemową narrację historyczną, zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,

3) doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki,

4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy z sukcesami w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.